

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Kzz 35/12
23.05.2012. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Bate Cvetkovića, predsednika veća, Nevenke Važić, Ljubice Knežević-Tomašev, Veska Krstajića i Biljane Sinanović, članova veća, sa savetnikom Milom Ristić, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog B.I., zbog krivičnog dela klevete iz člana 171. stav 1. Krivičnog zakonika, odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Ktz.br.342/12 od 27.04.2012. godine, podignutom protiv pravnosnažnih presuda Apelacionog suda u Nišu Kž I br.3645/10 od 24.01.2012. godine i Osnovnog suda u Vranju K.br.644/10 od 09.04.2010. godine, u sednici veća održanoj dana 23.05.2012. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Ktz.br.342/12 od 27.04.2012. godine, podignut protiv pravnosnažnih presuda Osnovnog suda u Vranju K.br.644/10 od 09.04.2010. godine i Apelacionog suda u Nišu Kž I br.3645/10 od 24.01.2012. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Vranju K.br.644/10 od 09.04.2010. godine oglašen je krivim okrivljeni B.I. zbog izvršenja krivičnog dela klevete iz člana 171. stav 1. Krivičnog zakonika, te je osuđen na novčanu kaznu u iznosu od 20.000,00 dinara koju je dužan da plati u roku od 15 dana od pravnosnažnosti presude pod pretnjom prinudnog izvršenja, a ukoliko se novčana kazna ne bi mogla naplatiti ni prinudnim putem, zameniće se kaznom zatvora tako što će se za svakih započelih 1.000,00 dinara novčane kazne odrediti jedan dan zatvora ali ne duže od šest meseci. Istom presudom okrivljeni je obavezan na plaćanje sudskog paušala u iznosu od 2.000,00 dinara i troškova krivičnog postupka u iznosu od 3.320,00 dinara kao i nužnih izdataka oštećenog B.C. u ukupnom iznosu od 85.500,00 dinara, u roku od 15 dana po pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja. Oštećeni B.C. je radi ostvarenja imovinskopravnog zahteva upućen na parnicu.

Protiv navedene presude žalbe su blagovremeno izjavili punomoćnik privatnog tužioca – oštećenog B.C. i okrivljeni.

Presudom Apelacionog suda u Nišu Kž I br.3645/10 od 24.01.2012. godine uvažena je žalba punomoćnika privatnog tužioca B.C. i preinačena presuda Osnovnog suda u Vranju K.br.644/10 od 09.04.2010. godine samo u delu odluke o troškovima koji su dosuđeni oštećenom, tako što je apelacioni sud obavezao okrivljenog da privatnom tužiocu B.C. na ime troškova krivičnog postupka plati iznos od 112.740,00 dinara, dok je žalba okrivljenog B.I. odbijena kao neosnovana i u nepreinačenom delu prvostepena presuda potvrđena. Iz izvoda iz matične knjige umrlih SO Vranje, Mesna kancelarija Kriva Feja od 11.05.2012. godine kao i potvrde navedene mesne kancelarije od 12.03.2012. godine proizilazi da je privatni tužilac B.C. preminuo dana 23.11.2010. godine.

Protiv navedenih presuda Republički javni tužilac podigao je zahtev za zaštitu zakonitosti Ktz.br.342/12 od 27.04.2012. godine, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 5. ZKP u vezi s članom 56. ZKP, s predlogom da Vrhovni kasacioni sud uvaži zahtev te da ukine presudu Osnovnog suda u Vranju K.br.644/10 od 09.04.2010. godine i presudu Apelacionog suda u Nišu Kž I br.3645/10 od 24.01.2012. godine, radi donošenja odbijajuće odluke zbog nepostojanja procesne pretpostavke – privatne tužbe ovlašćenog tužioca.

Vrhovni kasacioni sud je održao sednicu veća u smislu člana 422. stav 3. ZKP u odsustvu uredno obaveštenog

Republičkog javnog tužioca, na kojoj sednici je razmotrio spise predmeta zajedno sa navedenim pravnosnažnim presudama pa je, po oceni navoda u zahtevu za zaštitu zakonitosti, našao:

Zahtev za zaštitu zakonitosti je neosnovan.

U konkretnom slučaju privatna tužba zbog krivičnog dela klevete iz člana 171. stav 1. KZ podneta je od strane ovlašćenog tužioca u roku od 8 dana od saznanja za krivično delo i učinioca, a privatni tužilac do okončanja glavnog pretresa i donošenja prvostepene presude nije odustao od privatne tužbe. Punomoćnik privatnog tužioca i okrivljeni izjavili su žalbu protiv prvostepene presude a privatni tužilac je umro pre donošenja drugostepene presude.

Dakle, prvostepeni postupak je okončan za života ovlašćenog tužioca - privatnog tužioca, po blagovremenoj privatnoj tužbi, zbog čega su neosnovani navodi iz zahteva za zaštitu zakonitosti da je prvostepenom presudom učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 5. u vezi člana 56. ZKP time što lica iz člana 56. ZKP nisu u roku od tri meseca od smrti privatnog tužioca dala izjavu da nastavljaju postupak, budući da ta lica za života privatnog tužioca nemaju ovlašćenje da disponiraju privatnom tužbom već ga stiču tek smrću privatnog tužioca, a privatni tužilac je u vreme donošenja prvostepene presude bio živ.

Prema navodima zahteva, povreda zakona učinjena presudom drugostepenog suda - Apelacionog suda u Nišu proizilazi iz činjenice da lica iz člana 56. ZKP nisu u roku od tri meseca od smrti privatnog tužioca koji je umro u žalbenom postupku, dala izjavu da postupak nastavljaju, čime je i tom odlukom učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 5. u vezi člana 56. ZKP.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 5. ZKP postoji kada sud povredi propise krivičnog postupka u pogledu postojanja optužbe ovlašćenog tužioca. Dakle, optužba u konkretnom slučaju - privatna tužba privatnog tužioca postoji samo ukoliko je punovažna. Ona se neće smatrati punovažnom ukoliko je podneta sudu nakon isteka zakonskog roka od tri meseca od saznanja za krivično delo i učinioca, ako je podneta od strane neovlašćenog tužioca i ako je postupak po privatnoj tužbi nastavljen pošto se od tužbe odustalo.

Odredbom člana 56. ZKP propisano je da ako oštećeni ili privatni tužilac umre u toku roka za podnošenje predloga ili privatne tužbe ili u toku postupka, njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici, deca, roditelji, usvojenici, usvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri meseca posle njegove smrti podneti predlog ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavljaju.

Dakle, centralno pitanje koje se zahtevom za zaštitu zakonitosti postavlja u vezi zakonitosti presude Apelacionog suda u Nišu kojom je prvostepena presuda uvažavanjem žalbe punomoćnika privatnog tužioca preinačena u pogledu odluke o troškovima krivičnog postupka a u ostalom delu potvrđena, jeste da li izostanak izjave lica iz člana 56. ZKP u roku od tri meseca od smrti privatnog tužioca da nastavljaju postupak po podnetoj privatnoj tužbi znači da su ta lica prećutno odustala od privatne tužbe a postupak je i pored toga nastavljen donošenjem konkretne drugostepene presude i da li je tom presudom drugostepeni sud povredio odredbe krivičnog postupka po pitanju postojanja optužbe ovlašćenog tužioca.

Prema odredbi člana 58. ZKP privatni tužilac može odustati od privatne tužbe samo do završetka glavnog pretresa, a posle okončanog glavnog pretresa i donošenja prvostepene presude pa do isteka roka za izjavu žalbe, tužilac se može odreći prava na žalbu, odnosno do donošenja odluke drugostepenog suda, odustati od već izjavljene žalbe (čl. 365. stav 2. ZKP) pri čemu odricanje od prava na žalbu i odustanak od već izjavljene žalbe nisu od uticaja na punovažnost optužbe, to jest privatne tužbe. Ove odredbe ZKP odnose se kako na privatnog tužioca tako i na lica iz člana 56. ZKP.

To što je privatni tužilac preminuo nakon donošenja prvostepene a pre donošenja drugostepene presude a lica iz člana 56. ZKP nisu u roku od tri meseca od smrti privatnog tužioca dala izjavu da postupak nastavljaju, po nalaženju Vrhovnog kasacionog suda ne može se smatrati prećutnim odustankom od privatne tužbe i nije od uticaja na punovažnost optužbe - privatne tužbe, kako se to neosnovano ističe u zahtevu za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca.

Naime, optužba je punovažna sve dok se od nje izričito ili prećutno ne odustane. Smatraće se da je privatni tužilac prećutno odustao od privatne tužbe kada iako uredno pozvan ne dođe na glavni pretres ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promene adrese ili boravišta (čl. 59. stav 1. ZKP) i kada u ostavljenom roku ne podigne privatnu tužbu (čl. 53. stav 1. ZKP) to jest kada nakon smrti privatnog tužioca, lica iz člana 56. u roku od tri meseca od smrti privatnog tužioca ne daju izjavu da postupak nastavljaju (čl. 56. ZKP). Međutim, i izričit i prećutni odustanak od privatne tužbe moguć je samo do završetka glavnog pretresa. Posle završetka glavnog pretresa ni izričit ni prećutni odustanak od privatne tužbe nije moguć jer je privatna tužba konzumirana presudom.

Kako je u konkretnom slučaju privatni tužilac umro tokom postupka po žalbi kada se može odustati samo od izjavljene žalbe ali ne i od privatne tužbe, to je nedavanje izjave o nastavku postupka od strane lica iz člana 56. ZKP bez uticaja na postojanje optužbe ovlašćenog tužioca i bez uticaja na tok postupka po žalbi. Ovo stoga što predmet žalbenog postupka nije postupak po privatnoj tužbi već po redovnom pravnom leku izjavljenom protiv presude kojom je privatna tužba konzumirana a koji pravni lek je izjavljen od strane ovlašćenog tužioca za njegova života. Žalbeni postupak teče nezavisno od toga da li je ovlašćeni tužilac umro pre donošenja odluke po žalbi.

Pitanje nepostojanja optužbe ovlašćenog tužioca zbog izostanka izjave lica iz člana 56. ZKP da nastavljaju postupak postavlja se tek ukoliko bi prvostepena presuda bila u žalbenom postupku ukinuta, dakle u novom prvostepenom postupku. Dakle, u konkretnoj procesnoj situaciji, čak i data izjava u smislu člana 56. ZKP nema uticaja na tok krivičnog postupka po izjavljenoj žalbi privatnog tužioca, jer se u ovoj fazi postupka optužbom više ne može raspolagati. Iz navedenih razloga, Vrhovni kasacioni sud je postupajući na osnovu člana 30. stav 1. Zakona o uređenju sudova, primenom odredbe člana 424. ZKP, zahtev odbio kao neosnovan i doneo odluku kao u izreci presude.

Zapisničar-savetnik

Predsednik veća

Mila Ristić,s.r.

sudija, Bata Cvetković,s.r.